



RZECZPOSPOLITA POLSKA  
PROKURATURA KRAJOWA  
DEPARTAMENT  
POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO  
ul. Postępu 3  
02-676 WARSZAWA

Warszawa, dnia 19 lipca 2023 r.

**1001-2.Ko.2329.2023**

**Pan**  
**Adam Gatniejewski**  
**Os. Jana III Sobieskiego 27/44**  
**60-688 Poznań**

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 maja 2023 r., przekazane celem rozpoznania w tutejszym Departamencie, w którym wyraża Pan negatywną opinię na temat praktyki prowadzenia przez jednostki prokuratury postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z naruszeniem przepisów o ochronie przyrody, w szczególności w sprawach ochrony siedlisk jerzyków mimo ścisłej ochrony prawnej tego gatunku, uprzejmie informuję, że w przypadku złożenia zawiadomienia o zachowaniach tego rodzaju postępowanie przygotowawcze jest prowadzone w kierunku art. 181 Kodeksu karnego, który stanowi:

§ 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym **w znacznych rozmiarach**, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy lub uszkadza rośliny, zwierzęta, grzyby lub ich siedliska, lub siedliska przyrodnicze, powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy lub uszkadza rośliny, zwierzęta, grzyby pozostające pod ochroną gatunkową lub ich siedliska, **powodując istotną szkodę**.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 lub 3 działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

W związku z treścią znamion wskazanych wyżej czynów zabronionych zachowanie polegające na zniszczeniu siedliska jerzyków, np. w związku z termomodernizacją budynków, będzie rozpatrywane w kontekście ewentualnego popełnienia przestępstwa określonego w § 1 lub 3, względnie § 4 lub 5, które przewidują odpowiedzialność karną za działanie nieumyślne.

W toku postępowania przygotowawczego kluczową kwestią jest zatem ustalenie, że sprawca swoim zachowaniem spowodował zniszczenie w świecie zwierzęcym w **znacznych rozmiarach** (§ 1 i 4) lub spowodował **istotną szkodę** (§ 3 i 5), przy czym podkreślić należy, że Kodeks karny nie definiuje tych pojęć.

Ustalenie, czy w danych okolicznościach znamiona te wystąpiły co do zasady wymaga wiadomości specjalnych z zakresu szeroko pojętej ochrony przyrody, którymi nie dysponuje organ procesowy, a to z kolei determinuje konieczność zasięgnięcia opinii biegłego (art. 193 k.p.k.).

W związku z tym w sprawach prowadzonych o przestępstwa określone w art. 181 k.k. opinia biegłego ma z reguły fundamentalne znaczenie dla ustalenia, czy zachowanie określonego sprawcy wyczerpało znamiona normy prawa karnego, bowiem nie każde zniszczenie będzie już stanowić przestępstwo, a tylko takie które wywołało jeden z wymienionych wyżej skutków. Dopiero przy ustaleniu, że tak istotnie się stało, konieczne jest ustalenie, czy czyn ten cechuje społeczna szkodliwość większa niż znikoma (art. 1 § 1 i 2 k.k.).

Odnosząc się do Pańskich uwag w zakresie sposobu zakończenia omawianych spraw, na podstawie informacji zawartych w bazie danych Prokuratury PROK-SYS, uprzejmie informuję, że w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 28 czerwca 2023 r. w jednostkach prokuratury w całym kraju zakończono 590 postępowań prowadzonych o czyny z art. 181 § 1 i 3 k.k. (obejmujących różne zachowania skierowane przeciwko różnym elementom przyrody), przy czym żadna ze spraw nie została zakończona odmową wszczęcia śledztwa z powodu znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu, czyli na podst. art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., natomiast tylko w jednej sprawie śledztwo zostało na tej podstawie umorzone.



W wypadku podejmowania decyzji o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego najczęściej stosowaną podstawą był art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. to znaczy, że czyn nie zawierał znamion czynu zabronionego.

Odnosnie natomiast do Pańskiego zarzutu odmawiania zgłaszającym statusu pokrzywdzonego uprzejmie wyjaśniam, że zgodnie z art. 49 k.p.k. pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało **bezpośrednio** naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Pokrzywdzonym może być także niemająca osobowości prawnej instytucja państwowa lub samorządowa i inna jednostka organizacyjna, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną. Takie ujęcie pokrzywdzonego w świetle przepisów procedury karnej nie daje możliwości rozszerzenia interpretacji tego pojęcia na osoby zgłaszające organom ścigania naruszenia prawa w zakresie ochrony przyrody.

Mając na uwadze przedstawione powyżej okoliczności a także wyniki pracy Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej w zakresie koordynowania określonych kategorii postępowań przygotowawczych, aktualnie nie ujawniła się potrzeba podejmowania nadzwyczajnych środków zwierzchniego nadzoru służbowego w omawianych sprawach.

*Ewa Ścierzyńska*  
prokurator  
delegowany do Prokuratury Krajowej